

זהר הקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

פרשת אחרי + התשובה מכפרת על ידי הבינה

הוא אתרעי בהו - שהקדוש ברוך הוא רוצה ומתרצה בהם, ובעי לְדַכָּא לְהו - ורוצה לטהר אותם ממש, דְּלֵא יִשְׁתַּכַּח בְּהו חוּבָה - שלא ימצא בהם חטא כלל, בְּגִין דִּיהוּן בְּנֵי הִיכְלִיָּה וְיִדְרוּן בְּהִיכְלִיָּה - משום שנשמות בני ישראל יהיו בני היכלו וידורו בהיכלו, כלומר, שנשמתם הן דוגמת העולמות העליונים ממש, ולכן הקדוש ברוך משפיע את שפע הטהרה עליהם ממש, וחטאותיהם מתבטלים. ומביא ראיה שכוונת 'עליכם' הוא כפשוטו, ולא כפירוש רבי אלעזר בעבורכם, שהרי וּלְזַמְנָא דְאַתִּי כְּתִיב - לעתיד לבוא כתוב (יחזקאל לו כה) 'וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים' וְגו', שמשמעו, ששפע הטהרה מושפע על נשמות בני ישראל ממש.

לאחר שביאר רבי יהודה שביום הכיפורים חטאי בני ישראל נתכפרו לגמרי, מוסיף לברור בפסוק 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה' (תהלים קל א), ומקדים לברר בענין בריאת האדם, שיעקר ההתרצות שייבאר היה כדי שיחזור בתשובה, ויתכפרו חטאיו.

רבי יהודה פתח, לפרש את הפסוק 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'." ומקדים לברר שבה מעלת התשובה. **תְּגִינָן -** שנינו, **בְּשַׁעֲתָא דְבְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא -** בשעה שברא הקדוש ברוך הוא, שהוא הכתר הנכלל בחכמה, את **עֲלְמָא -** העולם, שהם הספירות התחתונות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד, על ידי שהחכמה השפיע שפע לבינה, ומשם לספירות התחתונות, **בְּעָא -** רצה הכתר **לְמַבְרִי בְּרִנְשׁ -** לברוא את האדם, **אֲמַלִּיף בְּאוּרִייתָא -** ונמלך על כך עם התורה, שהוא בסוד ספירת החכמה.

אֲמַרְהָ קַמִּיהָ - אמרה החכמה לפני הכתר, האיך **תְּבַעֵי לְמַבְרִי הַאי בְּרִנְשׁ -** תרצה לברוא זה האדם, והרי זְמִין הוּא לְמַחְסֵי קַמְּךָ - הוא עתיד לחטוא לפניך ולפגום בספירות התחתונות אשר לפניך. ועוד, שהרי זְמִין הוּא לְאַרְגָּזָא קַמְּךָ - עתיד הוא להרגיז לפניך, שאחרי שיפגום בספירות התחתונות, הרי יסתיר הכתר השפעותיו עליהם, ונמצא שהוא מלביש את המידות ברוגז ודין. **אִי תַעֲבִיד לִיהָ כְּעוֹבְדֵי -** אם תעשה לאדם כמעשיו, הָא עֲלְמָא לֵא כִּיל לְמִיקָם קַמְּךָ - הרי העולם לא יוכל לעמוד לפניך, **כֵּל שְׂפִן הוּא בְּרִנְשׁ -**

כל שכן אותו אדם שאתה רוצה לברוא שעתידי הוא לחטוא וממילא הוא לא יוכל להתקיים בעולם. **אֲמַר** והשיב הכתר **לִיהָ -** לחכמה, **וְכִי לְמַגְנָא אֲתַקְרִינָא -** וכי לחינם אני נקרא 'אל רחום וחנון אֲרָךְ אַפִּים' (שמות לד ו), שעל ידי שלוש עשרה מידות אלו של רחמים אני מטהר את החטא, על ידי התשובה.

ומסיים להוכיח, שעל ידי התשובה נתכפרו עוונות בני ישראל.

וְעַד לֹא בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - וטרם שברא הקדוש ברוך הוא שהוא הכתר, את **עֲלְמָא -** העולם, שהוא הספירות התחתונות, כבר **בְּרָא** את **הַתְּשׁוּבָה** שהיא בינה, וכך **אֲמַר לָהּ הַתְּשׁוּבָה -** לבינה, **אֲנָא בְּעִינָא**

רבי אלעזר מפרש שהבינה נמשכת לתפארת, ועל ידי זה נשכחים העוונות ביום כיפור. רבי יהודה חולק עליו, וסבירא ליה שהעוונות נטהרים לגמרי בכוח הבינה, ולא שנשכחים לבד. ומבאר עוד, שהכתר רצתה לברוא את האדם, על מנת שאם יחטא וישבו, יתמשך מן כתר עליון הארת שלוש עשרה מידות של רחמים לטהרו מן החטא. רבי יצחק מבאר את מעלת התשובה עם תפילה ביחד. רבי אבא מבאר שיעקר התשובה תלויה בבינה דבינה, ומבאר עוד, שעל ידי שהבינה משפעת לשש ספירותיה נמשכת הארה אל התפארת.

אֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (ויקרא טז ל) 'כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטְאוֹתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תְּטַהְרוּ' וְגו'.

ושואל, מדוע כתוב 'כפר עליכם' בלשון נסתור, המורה על ספירת הבינה, והלוא **אִכְפֵּר עֲלֵיכֶם,** בלשון נוכח, **מַבְעֵי לִיהָ -** היה לו לכתוב, שהרי מקום הכפרה הוא בספירות התחתונות שהן חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, המורה על לשון נוכח. ומשיב, **אֵלָא,** הטעם שכתוב **'כִּפֵּר עֲלֵיכֶם,'** משום שרצה בפסוק **לְאִכְלֵלָא יוֹבְלָא -** להכליל את היובל, שהוא הבינה, **דְּנִגִּיד מַבְעֵי -** שמושכת השפעות מחכמה, כדי **לְאַשְׁקָאָה בְּהַאי יוֹמָא לְכָל עֵיבָר -** להשקות ולהשפיע לכל הצדדים של אותו יום, כלומר, לכל הספירות התחתונות הנקראות 'מיים'. **לְאַרְוָאָה פְּלָא -** בכדי להרוות את כל צד החסד, ששותים תמיד מימי הרחמים והם יונקים מהבינה בשפע, **וּלְאַשְׁקָאָה פְּלָא -** וכן להשקות את כל צד הדין והגבורה, הצמאים מימי הרחמים. ולכן כתוב 'כפר עליכם' בלשון נסתור, משום שבינה שהוא לשון נסתור, נכלל ונמשך לספירות התחתונות ששם מקום הכפרה, ושם הוא לשון נוכח.

לאחר שביאר שתיבת 'כפר' הכוונה לבינה, קשה לרבי יהודה, אם כן איך יתיישב תיבת 'עליכם' שהרי בפשטות הכוונה שיבוא כפרה על בני ישראל, ולפי האמור משמע, שהכפרה הנרמזת בתיבת 'כפר' שהוא בינה, תבוא על הספירות התחתונות, ומשיב.

וְדָא - וזהו מה שכתוב **'עֲלֵיכֶם,'** **כְּלוּמַר,** שהבינה תתמשך על הספירות התחתונות **בְּגִינִיכוּן -** בעבור בני ישראל, ואין הכוונה 'עליכם' שתבוא הכפרה על בני ישראל, אלא **לְדַכָּאָה לְכוּן בְּהַאי יוֹמָא -** לטהר בעבורכם את הספירות התחתונות ביום הכיפורים הזה, ומביא ראיה, **דְּכְתִיב -** שכתוב בהמשך **ש'תטהרו' כשתתמשך הבינה שהיא 'לפני' התפארת הנקראת ה', ועל ידי שיטהרו הספירות התחתונות, וְלֹא יִשְׁלוּט עֲלֵיכֶם דִּינָא -** ובוזה שהבינה תטהר למעלה את הספירות התחתונות, לא ישלוט על בני ישראל הדין, וייהפך לרחמים והעוונות אינם נזכרים, אבל עדיין יאשרו החטאים למעלה ואינם מתכפרים.

לאחר שרבי אלעזר ביאר שבני ישראל אינם מתכפרים, אלא על ידי שהבינה משפיעה אל הספירות התחתונות, אינם נזכרים העוונות למעלה, והדינים נשכחים. חולק עליו רבי יהודה וסבירא ליה, שהעוונות מתבטלים ממש.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְזָכַיִן אֵינּוּן - אשריהם בני ישראל, **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ**

רבי אבא חולק על רבי יהודה ורבי יצחק, ומפרש פירוש אחר בפסוק 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'.

רבי אבא אמר פירוש אחר בפסוק 'ממעמקים קראתיך ה'. ומבאר, אתר - המקום, הרומז לתפארת, נגניז הוא לעילא - גנוז הוא למעלה מהבינה, והוא נקרא משורש 'מעמקים' אף על פי ששורשו גבוה ממנו, משום ששורשו עמיקא דבירא - מעומק של הבור, כלומר, מנקודה הפנימית של הבינה. ומפרש, למה הבינה נקראת 'בור', ומהאי נפקין נחלין ומבויעין לכל עיבר - שהרי מן הבינה יוצאים נחלים והשפעות לכל הצדדים, שהמים שבתוך הבור נובעים מלמטה, וממלאים את כותלי הבור הרמוזים על שם ספירות הבינה, עד שמתמלא הבור עד פי הבור שהוא המלכות של הבינה, ומן הארת ספירות הבינה מתפשטת ההשפעה לתפארת. והוא עמיקא דעמיקתא - והעומק של העומק הזה, שהוא בינה דבינה, אקרי - נקרא 'תשובה' - שהוא שב וחוזר אל הבינה להמשיך שפע לתפארת, ומאן דבעי לאתבא ולא תדבא מחובי - ומי שרוצה לשוב ולהיטהר מחטאיו, גהאי עומקא אצטריך למקרי לקודשא בריה הוא - בעומק הזה הוא צריך לקרוא לקדוש ברוך הוא, כלומר, שצריך לשוב בתשובה שלימה, עד שיכנס לבינה דבינה.

ומסיים, הך הוא דכתיב - זה הוא שכתוב, 'ממעמקים קראתיך ה' - 'ממעמקים' שהוא בינה דבינה, 'קראתיך' ואשפיע אל ה' שהוא תפארת.

ומביא ראיה שהבינה משפיעה מקודם בתוך שם ספירותיה, ובכוח זה נמשכת הארה לתפארת.

תאנא - שנינו, בשעתא דהוה בר נש חב קמי מאריה - בשעה שהיה אדם חוטא לפני אדונו, וקריב קרביה על מדבחא - והקריב את קרבנו על המזבח, וכהנא מכפר עליה, ובעי בעותיה עליה - והכהן שהוא בסוד החסד היה מכפר עליו והיה מבקש בקשתו עליו, מתערין רחמי - היו מתעררים הרחמים שנסתמו על ידי החטא, ודינין מתבסמן - והדינים שגברו על החסדים על ידי החטא היו מתבסמים, ותשובה - בינה אריק ברקאן - משפיעה ברכות במבויעין דנגדיו ונפקין -

בהשפעות שנמשכות ויוצאות ממנה, כלומר, בשש ספירות הנמצאות בבינה עצמה, ומתברכין כלהו בוצינין פחדא - וגם מתברכות כל האורות כאחד, כלומר, שנשפע התפארת במקומו מן הספירות הנמצאות בבינה, ובר נש אתדכי מחוביה - ועל ידי זה האדם נטהר מחטאיו.

למברי בר נש בעלמא - אני רוצה לברוא אדם בעולם, על מנת דכד יתובון לך מחוביהון - שכאשר ישובו לך מחטאיהם, דתהוי זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עלייהו - שתהיי מוכנה לעזוב את חטאותיהם ולכפר עליהם, על ידי המשכת שפע מן הכתר להלבין את הספירות התחתונות מפגם החטאים. ועוד אמר לה, ובכל שעתא ושעתא תשובה זמינא לגבי בני נשא - ובכל שעה ושעה תהיי מוכנה ומזומנת לבני האדם, לקבל את השבים, כלומר, שהכתר הכניס כוח בבינה להמשיך את הכתר לספירות התחתונות כדי לטהר את בני ישראל. וכד בני נשא תייבין מחוביהו - וכאשר בני האדם שבים מחטאותיהם, האי תשובה - זה הבינה תבת לגבי קודשא בריה הוא - שבה לפני הקדוש ברוך הוא, כלומר, להמשיך מכתר עליון הארות של שלוש עשרה מידות של רחמים, וכפר על כלא - והיא מכפרת על הכל בהארת אור מהמקורות העליונים, ודינין אתבפיין ומתבסמן כלהו - ובזה מתבטלים כל הדינים ונמתקים, ובר נש אתדכי מחוביה - והאדם נטהר מחטאיו.

ועתה מסיים לפרש את הפסוק 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. אימתי אתדכי בר נש מחוביה - מתי נטהר האדם מחטאיו, בשעתא דעאל גהאי תשובה כדקא חזי - בשעה שנכנס בתשובה זו כראוי, כלומר, ששב בתשובה שהיא הבינה בשעה שהיא נקשרת ועולה אל הכתר, ונמצא שמתקשר עם עומקה של הבינה, והיינו שאמר 'ממעמקים' של הבינה, 'קראתיך' להמשיך שפע שלוש עשרה מידות של רחמים, מן ה' שהוא הכתר.

ורבי יצחק חולק על רבי יהודה בפירוש הפסוק 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה', וסבירא ליה שאינו עוסק מעניין התשובה, אלא מעניין התפילה.

רבי יצחק אמר, דתב קמי מלפא עלאה - מי ששב לפני המלך העליון, שהוא בסוד הבינה, ובתפילתו מתבונן במה שמוציא מפיו, וצלי צלותא מעומקא דלבא - ומתפלל תפילתו מעומק הלב, ועל ידי זה מייחד את תפארתו ומלכותו, נמצא שחיבר את כל הספירות מבינה ולמטה, הך הוא דכתיב - על זה כתוב, 'ממעמקים קראתיך ה' - כאשר מתפלל 'מעמקי' הלב, זוכה 'לקרוא' לשם 'הוי"ה' שהוא התפארת, ולייחדו עם המלכות.

למברי בר נש בעלמא, על מנת דכד יתובון לך מחוביהון, דתהוי זמינא למשבק חוביהון ולכפרא עלייהו. ובכל שעתא ושעתא תשובה זמינא לגבי בני נשא, וכד בני נשא תייבין מחוביהו, האי תשובה תבת לגבי קודשא בריה הוא, וכפר על כלא, ודינין אתבפיין ומתבסמן כלהו, ובר נש אתדכי מחוביה.

אימתי אתדכי בר נש מחוביה, בשעתא דעאל גהאי תשובה כדקא חזי.

רבי יצחק אמר, דתב קמי מלפא עלאה, וצלי צלותא מעומקא דלבא, הך הוא דכתיב 'ממעמקים קראתיך ה'.

רבי אבא אמר, 'ממעמקים קראתיך ה'.

אתר נגניז הוא לעילא, והוא עמיקא דבירא, ומהאי נפקין נחלין ומבויעין לכל עיבר. ותהוא עמיקא דעמיקתא, אקרי 'תשובה', ומאן דבעי לאתבא ולא תדבא מחובי, גהאי עומקא אצטריך למקרי לקודשא בריה הוא.

הך הוא דכתיב 'ממעמקים קראתיך ה'.

תאנא, בשעתא דהוה בר נש חב קמי מאריה, וקריב קרביה על מדבחא, וכנהא מכפר עליה, ובעי בעותיה עליה, מתערין רחמי, ודינין מתבסמן, ותשובה אריק ברקאן במבויעין דנגדיו ונפקין, ומתברכין כלהו בוצינין פחדא, ובר נש אתדכי מחוביה.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

